ขิง

ชื่ออื่น ๆ ขิงแกลง ขิงแดง ขิงเผือก สะเอ

ชื่ออังกฤษ Zingiberis Rhizoma, Ginger, Ginger root, Zingiber, Jamaica ginger

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber officinale* Rosc.

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ถิ่นกำเนิดและการกระจายพันธุ์ กระจายพันธุ์ในแถบเอเชียเขตร้อน มีการปลูกในประเทศแถบร้อนชื้น ได้แก่ ประเทศอัฟริกา จีน อินเดีย และจาไมก้า ประเทศอินเดียเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบมากที่สุด และสาธารณรัฐประชาชนจีนก็เป็นประเทศส่งออกที่สำคัญ

ส่วนที่ใช้ เหง้าแห้ง

สารสำคัญ น้ำมันหอมระเหยและชัน 4.0-7.5% ซึ่งประกอบด้วยน้ำมันหอมระเหย 1.0-3.3% สารประกอบหลักคือ sesquiterpene hydrocarbons 30-70% (เป็นสารที่ให้กลิ่นหอม) ส่วนสารที่ให้รสเผ็ดร้อน คือ สารกลุ่ม phenylalkanones หรือ phenylalkanonols)

กลิ่น และรส กลิ่นหอมเฉพาะ รสเผ็ดร้อน

การใช้ตามภูมิปัญญา ตำราสรรพคุณยาไทย ใช้ขิงแห้ง แก้ไข้ แก้ลม แก้จุกเสียด แก้เสมหะ บำรุงธาตุ แก้คลื่นเหียน อาเจียน ส่วนขิงสด ใช้แก้ปวดท้อง บำรุงธาตุ ขับลมในลำไส้ให้ผายลมและเรอ ประเทศอื่น ๆ ใช้รักษาต้อกระจก ปวดฟัน นอนไม่หลับ ศีรษะล้าน และเป็นยาอายุวัฒนะ

การศึกษาทางเภสัชวิทยา

ฤทธิ์ต่อหัวใจ สารสกัดเมทานอล และสาร gingerols และ shogaol ในขนาดยาที่สูง จะมีฤทธิ์บำรุงหัวใจ กระตุ้นการบีบตัวของหัวใจหนู และทำให้หัวใจทำงานลดลงโดยทำให้เส้นเลือดคลายตัว แต่ขนาดยาต่ำมีผลทำให้หัวใจคลายตัว สารสกัดเอทานอลมีฤทธิ์ปกป้องหัวใจโดยมีกลไกต้านอนุมูลอิสระ

ฤทธิ์ยับยั้งการจับตัวของเกล็ดเลือด ขิงมีฤทธิ์ยับยั้งการจับตัวของเกล็ดเลือดในหลอดทดลอง

ฤทธิ์แก้ไข้แก้ปวด สาร [6]-gingerols และ [6]-shogaol มีผลลดไข้และแก้ปวดได้ และช่วยให้การนอนหลับเนื่องจากสาร hexobarbital นานขึ้น โดยที่ [6]-gingerols มีฤทธิ์แรงกว่า [6]-shogaol

ฤทธิ์ต่อกระเพาะและลำไส้ น้ำมันหอมระเหยมีฤทธิ์ลดการบีบตัวของลำไส้

ฤทธิ์ต้านการอาเจียน การให้สารสกัดขิงเข้าในกระเพาะสุนัข จะลดการอาเจียนที่เหนี่ยวนำด้วยสาร copper sulfate แต่ไม่สามารถยับยั้งการอาเจียนที่

เหนี่ยวนำด้วยสาร apomorphine และ digitalis ในการทดลองในนกพิราบ การทดลองดังกล่าวเป็นการพิสูจน์ว่าขิงออกฤทธิ์โดยตรงที่กระเพาะและลำไส้ โดยไม่มีผลต่อศูนย์การอาเจียนที่สมอง สารสำคัญที่ออกฤทธิ์คือ gingerols และ shogaols

ฤทธิ์ต้านการอักเสบ การทดลองที่อุ้งเท้าหนู พบว่าการป้อนหนูขาวด้วยสารสกัดขิง และสาร shogaol จะมีฤทธิ์ต้านการอักเสบเทียบเท่ากับยาแอสไพริน สาร 6-shogaol มีฤทธิ์ต้านการอักเสบแบบเรื้อรังได้

การศึกษาความเป็นพิษ ไม่พบพิษอย่างรุนแรงในการรับประทานผงขิงในปริมาณปกติที่ใช้แก้คลื่นไส้อาเจียน แต่การรับประทานในปริมาณมากจะมีผลกดสมองส่วนกลาง และยับยั้งการจับตัวของเกล็ดเลือด และสารสกัดขิงมีผลก่อเกิดการกลายพันธุ์

การศึกษาทางคลินิก

รักษาอาการคลื่นไส้ อาเจียน การรับประทานยาผงขิง ขนาด 940 กรัม จะรักษาอาการคลื่นไส้ อาเจียนเนื่องจากเมารถ เมาเรือได้ดีกว่ายา dimenhydrinate ขนาด 100 มิลลิกรัม ในการทดลองแบบ double-blind randomized พบว่าการรับประทานยาผงขิง จะช่วยป้องกันการอาเจียน ที่เกิดจากการเมาคลื่น ได้ภายใน 4 ชั่วโมง และการทดลองในหญิงมีครรภ์ พบว่าการรับประทานยาผงขิง 250 มิลลิกรัม วันละ 4 ครั้ง จะลดอาการคลื่นไส้ อาเจียนได้ และการรับประทานยาผงขิง จะลดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ได้ดีกว่ายา metoclopramide การทดลองในอาสาสมัคร 1,741 คน พบว่าการรับประทานขิงผง 250 มิลลิกรัม จะช่วยแก้อาการเมาเรือได้ดีเท่ากับยาแผนปัจจุบันหลายชนิด และไม่มีผลข้างเคียง

ฤทธิ์ต้านการอักเสบ การฉีดสารสกัดขิง ขนาด 5-10% เข้าบริเวณที่ปวดของผู้ป่วยข้ออักเสบ ปวดหลังเรื้อรัง พบว่าจะบรรเทาอาการปวดได้เป็นอย่างดี การให้ผู้ป่วยโรคข้อและกล้ามเนื้ออักเสบรับประทานยาผง จะบรรเทาอาการปวดบวม ได้

ข้อควรระวัง การให้ขิงในผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านการแข็งตัวของเลือด หรือผู้ป่วยที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับการแข็งตัวของเลือด และผู้ป่วยนิ่วถุงน้ำดี จะต้องปรึกษาแพทย์ก่อนใช้

กรณีหญิงมีครรภ์: ความผิดปกติของทารก การให้หญิงมีครรภ์รับประทานขิง ขนาด 250 มิลลิกรัม วันละ 4 ครั้ง เพื่อรักษาอาการคลื่นไส้ อาเจียน ไม่พบการผิดปกติของทารก

กรณีการใช้ในเด็ก ไม่แนะนำให้ใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี

อาการไม่พึงประสงค์ ผู้ป่วยที่ไวต่อขิง อาจจะมีผิวหนังอักเสบ

บรรณานุกรม

https://www.dnp.go.th/botany/mplant/index.html

http://www.worldfloraonline.org/

คณะอนุกรรมการจัดทำตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย ในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย. ตำราอ้างอิงยาสมุนไพรไทย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2551.

นพมาศ สุนทรเจริญนนท์ นงลักษณ์ เรื่องวิเศษ. คุณภาพเครื่องยาไทย จากงานวิจัยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอนเซ็พท์ เมดิคัส จำกัด, 2551.

เอกสารนี้จัดทำโดยคลินิกการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว
ใช้เผยแพร่เพื่อเป็นวิทยาทานความรู้แก่ประชาชน